

Т. М. БЕРІДЗЕ, д-р економ. наук, проф., А. В. БУГРА, канд. пед. наук, доцент  
Криворізький національний університет

### ДЕФІНІЦІЯ «ЕФЕКТИВНІСТЬ» В ПАРАДИГМІ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОСПОЖИВАННЯ

Останнім часом поняттю ефективності приділяють значну увагу. Ґрунтовний аналіз науково-практичних літературних джерел довів інформаційну потребу щодо визначення ефективності в різних сферах діяльності. Можемо зазначити, що основну увагу приділено питанням оцінювання економічної ефективності окремих факторів виробництва та замало міститься інформації про саме поняття ефективності. На думку авторів [1] «...ефективність – це співвідношення результату (ефекту) з витратами, що викликали цей ефект». Зокрема, Парето В. ввів принцип граничної економічної ефективності, суть якого полягає в тому, що ефективним вважається такий рівень організації економіки, при якому суспільство отримує максимум корисності від наявних ресурсів при неможливості здійснення будь-якого покращення в одних параметрах системи без погіршення інших. Таким чином, ефективна економічна система повинна знаходитись на межі граничного результату при заданих ресурсах». Питання, пов'язані із ефективністю електроспоживання гірничорудними підприємствами на часі привертає увагу науковців. Наприклад, в енергетиці ефективність вимірюється коефіцієнтом корисної дії, що показує, яка віддача однієї умовної одиниці палива. Відповідно, чим більше втрат під час передачі енергії, її переходу з одного виду енергії в інший, тим менший коефіцієнт корисної дії. Аналіз сучасної літератури дозволив виділити чотири рівні енергоефективності [2]. Узагальнення різних поглядів щодо бар'єрів енергоефективності, на нашу думку, здійснене найбільш повно в дослідженні [3]. Швидкоплинна зміна факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, що здійснюють вплив на діяльність підприємств, зумовлює необхідність врахування альтернатив щодо підходів визначення ефективності електроспоживання загалом та гірничих підприємств окремо. Зрозуміло, що розробка і впровадження ефективних систем, спрямованих на вдосконалення організації та управління систем електроспоживання є запорукою ефективного розвитку підприємств реального сектору економіки держави. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що дефініція «ефективність» в системі електроспоживання передбачає дослідження інформаційного забезпечення означеної системи. Тобто, необхідно забезпечити можливість проведення емерджентного відбору складових, які визначають ефективність. Такий підхід дозволяє створити умови для появи елементів еволюції на підприємстві, зокрема, інновацій. Окрім того, в основу таких процесів має бути закладений стохастичний механізм. Таким чином, при визначенні ефективності в парадигмі системи електроспоживання наявність стохастичних зв'язків є об'єктивною необхідністю. Проте з цього не випливає, що детермінованим зв'язках відводиться другорядна роль. Дефініція «ефективність» повинна враховувати діалектичну взаємодію випадкових і детермінованих інформаційних зв'язків, варто визначати їх позиції як рівноцінні. Перевага у бік випадкових зв'язків призводить до порушення раціональності функціонування системи електроспоживання, перевага у бік детермінованих зв'язків зменшує здатність адаптації до умов зовнішнього середовища, здатності до інновацій. Таким чином можемо зазначити, що дефініція «ефективність» в системі електроспоживання становиться універсальним концептом.

#### Список літератури

1. Череп А.В., Є.М. Стрілець. Ефективність як економічна категорія. *Ефективна економіка* № 1, 2013.
2. Energy Efficiency. Potential Study. Final Report. Prepared by KEMA Inc. Oakland, California, 2006, 193 pp
3. Reducing Barriers to Energy Efficiency in Public and Private Organizations. Final Report. Sorrell, S., Schleich, J., Scott, S., O'Malley, E., Trace, F., Boede, E., Ostertag, K. Radgen, P. 2000. 197 pp. [Електронний ресурс] -  
Режим доступу: <http://www.sussex.ac.uk/Units/spru/publications/reports/barriers/finaltoc.pdf>